

Palveluvelvoite maaseudulla

– SGEI palvelujen
järjestämisen työkaluna

Opas on laadittu yhteistyönä Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän (YTR), Kuntaliiton ja THL:n kesken.

Työryhmän jäsenet:

Marika Kettunen, erityisasiantuntija, Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä / THL

Katariina Huikko, lakimies, Kuntaliitto

Ritva Pihlaja, erityisasiantuntija, Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä / OK-opintokeskus

Heli Talvitie, erityisasiantuntija, Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä / OKM

Anne-Marie Välikangas, finanssineuvos, VM

Tarja Lukkari, erityisasiantuntija, Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä / Kajaanin AMK

Veli-Matti Karpinen, toiminnanjohtaja, Kainuun Nuotta ry

Heli Siirilä, erityisasiantuntija, Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä / Vaasan yliopiston Levón-instituutti

Marja-Leena Pellikka, toiminnanjohtaja, Manna ry

Tarja Jutila, yritystoiminnan asiantuntija

Asta Juntunen, järjestöpäällikkö, Sininauhaliitto

Taitto: Sopiva Design

Paino: Kuntaliiton paino, 2015

Sisältö

Palveluvelvoite osana palvelujen tuottamista	4
Välttämättömät peruspalvelut ja palveluvelvoite – päätöksentekijän muistilista	8
Palveluvelvoitteen käyttö – valmistelijan muistilista	13
Palveluvelvoitemenettelyyn osallistuminen – palveluntuottajan muistilista	17
Palveluvelvoitteen käyttö	20
Palveluvelvoitteen käyttö Suomessa	20
Palveluvelvoitteen käyttö EU:ssa	22
Miten ja milloin palveluvelvoitetta voitaisiin käyttää maaseudulla	25
Ikäihmisten kotiin tuotavat palvelut	25
Laajakaista	26
Kyläkauppa monipalvelupisteenä	26

Palveluvelvoite osana palvelujen tuottamista

Mikä on palveluvelvoite ja mihin sitä tarvitaan? Entä milloin se on käyttökelpoinen työkalu palveluiden turvaamisessa maaseudulla? Tämän oppaan tarkoituksena on tarjota tietoa palveluvelvoitemenettelystä:

- kuntien päätöksentekijöille, joiden tehtävänä on päättää, miten kunta tuottaa välttämättömät peruspalvelut
- valmistelijoille, joiden tehtävänä on kunnassa toteuttaa palveluvelvoitemenettely
- palveluntuottajille, joita kiinnostavat sellaiset palvelut, alueet ja asiakasryhmät, joissa markkinaehtoinen tuotanto ei ole mahdollista

Palveluvelvoite

Palveluvelvoite on yksi keino järjestää julkisen palvelun tuottaminen. Termiä palveluvelvoite käytetään suomenkielisenä vastineena englanninkieliselle lyhenteelle SGEI. Palveluvelvoite annetaan palveluvelvoitemenettelyssä ja siinä on noudatettava EU:n SGEI-lainsäädäntöä. Palveluvelvoitetta koskeva kansallinen säännös löytyy esimerkiksi uuden kuntalain 131§:stä.

Oppaan lähtökohtana ovat asukkaiden tarpeet ja perusoikeudet saada välttämättömiä peruspalveluita.

Ostopalveluiden käyttö kunnissa ja kuntayhtymissä on arkipäivää. Ostopalveluina hankitaan monia välttämättömiä peruspalveluita kuten tiestön hoitoa ja muita infrastruktuuripalveluja, liikennepalveluja, sosiaali- ja terveystalveluja sekä kulttuuri- ja liikuntapalveluja. Normaalisti ostopalvelut hankitaan tavanomaista hankintamenettelyä käyttäen kilpailuttamalla.

Entä jos markkinat eivät toimi ja kilpailutus ei tuota toivottua tulosta? Tämä on yleinen tilanne monilla maaseutualueilla. Etäisyydet ja harva asutus aiheuttavat sen, että palvelutuotanto on joko heikosti kannattavaa tai kokonaan kannattamatonta, ja markkinatarjontaa on siksi vähän. Esimerkkejä löytyy kaikkialta Suomesta ja kaikista välttämättömistä peruspalveluista. Esimerkiksi laajakaistan vetäminen ei kaikilla alueilla kiinnosta teleoperaattoreita. Sama koskee kotipalveluiden ja arjen tuen tarjoamista syrjemmässä asuville vanhuksille tai heikommassa asemassa oleville henkilöille kuten vaikkapa päihde- tai mielen-terveysongelmallisille.

SGEI

SGEI tulee englanninkielien sanoista *Services of General Economic Interest*. Se on käännetty suomeksi mm. termein yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut, taloudellista etua koskevat palvelut, taloudellinen velvoitepalvelu ja tarkoittaa samaa kuin palveluvelvoite. Termiä käytetään EU-lainsäädännössä.

SGEI-lainsäädäntö

SGEI-sääntely on osa EU:n valtioneukia koskevaa lainsäädäntöä. Keskeiset noudatettavat oikeusohjeet ovat yleinen SGEI tiedonanto (2012/C 8/02, EUVL C8/2012), komission SGEI-päätös (2012/21/ EU, EUVL L7/2012), komission SGEI-puitteet (2012/C8/02, EUVL C 8/2012) sekä SGEI de minimis -tukiasetus (360/2012, EUVL L114/2012).

SGEI tiedonanto

Tiedonannossa selvennetään yleishyödyllisten taloudellisten palvelujen kannalta merkityksellisiä valtiontuen peruskäsitteitä, kuten tuen, yleishyödyllisen taloudellisen palvelun ja taloudellisen toiminnan käsitteet, julkisia hankintoja ja valtiontukea koskevien sääntöjen välinen suhde.

Komission SGEI-päätös

Päätöksessä asetetut edellytykset täyttävät ”pienet ja keskisuuret SGEI järjestelyt” on vapautettu komission ennakoilmoitusvelvollisuudesta. Järjestelyt on raportoitava määräajoin eli kahden vuoden välein komissiolle. Työ- ja elinkeinoministeriö koordinoi raportointia.

Komission SGEI-puitteet

Sovelletaan kooltaan suuriin SGEI järjestelyihin silloin, kun komission SGEI-päätöstä tai SGEI de minimis -asetusta ei voida soveltaa. Järjestely on etukäteen ilmoitettava komissiolle ja odotettava komission myönteistä päätöstä ennen järjestelyn toimeenpanoa.

SGEI de minimis -asetus

Niin sanottua vähämerkityksistä SGEI tukea koskeva asetus. Koskee vain SGEI-palveluntuottajalle maksettavaa vähämerkityksistä (ns. de minimis) tukea. Tukea ei tarvitse etukäteen ilmoittaa eikä raportoida komissiolle. Tuki kumuloituu ns. yleisen vähämerkityksisen tuen, de minimis -asetuksen (1407/2013) mukaisen tuen kanssa.

Miten välttämätön peruspalvelu turvataan, jos kunta ei itse tuota sitä ja jos markkinat eivät toimi?

Yksi keino on palveluvelvoite eli ns. SGEI-menettely. Siinä viranomaisen antaa palveluntuottajalle palveluvelvoitteen välttämättömän peruspalvelun tuottamiseksi. Palveluvelvoite on hallinnollinen työkalu, jota voidaan hyödyntää ostopalveluiden hankinnassa, mutta taustalla ovat aina poliittiset arvovalinnat ja päätökset: mitkä palvelut katsotaan niin tärkeiksi, että ne tulee tarvittaessa turvata palveluvelvoitteen avulla.

Palveluvelvoitetta voidaan käyttää ainoastaan sellaisiin välttämättömiin peruspalveluihin, jotka ovat luonteeltaan taloudellisia. Sitä voivat käyttää niin kunnat, kuntayhtymät kuin valtiokin. On kuitenkin hyvä tiedostaa, että palveluvelvoite ei tuo lisää rahaa julkisen sektorin toimijalle vaan kyse on menettelytavasta, jonka avulla turvataan välttämätön peruspalvelu silloin kun markkinaehtoinen tuotanto ei ole mahdollista.

Välttämättömät peruspalvelut ja palveluvelvoite – päätöksentekijän muistilista

Välttämättömiksi peruspalveluiksi voidaan katsoa kaikki sellaiset palvelut, jotka liittyvät ihmisten perustarpeisiin ja -oikeuksiin tai yleiseen etuun. Palveluvelvoitteen kohteena on aina välttämätön peruspalvelu. Lisäksi sen on oltava palvelu, joka on luonteeltaan taloudellinen ja jossa julkisella sektorilla – kunnalla, kuntayhtymällä tai valtiolla – on järjestämisvastuu tai jonka se on ottanut itselleen järjestettäväksi.

Päätös siitä, mikä on tällainen välttämätön peruspalvelu, voidaan tehdä kuntatasolla. Päätöksen tulisi perustua kolmeen osaan:

1) Juridiseen tarkasteluun

Juridisesti katsotaan onko kyseessä palvelu, jossa kunnalla on lakisääteinen järjestämisvastuu vai onko sen järjestäminen kunnalle vapaaehtoista.

2) Arvokeskusteluun

Arvokeskustelussa on otettava kantaa siihen, mitkä palvelut katsotaan välttämättömiksi peruspalveluiksi.

3) Taloudellisiin realiteetteihin

Taloudelliset realiteetit ja arvokeskustelu linkittyvät läheisesti toisiinsa. Toisaalta on katsottava sitä, mihin kunnalla on varaa, ja toisaalta sitä, mitkä palvelut kunnan on järjestettävä, oli taloudellinen tilanne mikä hyvänsä.

Taloudellinen toiminta

Toimintaa, jossa on kyse tavaroiden ja palveluiden tarjoamisesta tietyillä markkinoilla. Kaikki taloudellisen toiminnan julkinen rahoittaminen kuuluu EU:n valtiontukisääntöjen soveltamisalaan, jos kaikki muut valtiontuen tunnusmerkit täyttyvät (tuki on selektiivinen, peräisin julkisista varoista ja vaikuttaa tai uhkaa vaikuttaa EU:n jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja kilpailuun). Palveluvelvoite voidaan myöntää ainoastaan taloudelliseen toimintaan.

Palveluvelvoite voidaan antaa, kun kysymyksessä on

välttämätön peruspalvelu

Päätös siitä, mikä on *välttämätön peruspalvelu*, voidaan tehdä kuntatasolla.

Päätöksen tulee perustua näihin kolmeen osaan:

Juridinen tarkastelu

Osa palveluista on kunnalle pakollisia, osa vapaaehtoisia

Onko kysymyksessä palvelu,

- 1** jossa kunnalla on lakisääteinen järjestämisvastuu
- 2** jonka järjestäminen on kunnalle vapaaehtoista?

Arvokeskustelu

Poliittiset valinnat

Mitkä palvelut katsotaan välttämättömiksi peruspalveluiksi?

Kansalaisen näkökulma: elintärkeät palvelut, perusoikeudet

Myös alueellinen näkökulma on tärkeä: palvelujen saavutettavuus

Taloudelliset realiteetit

Tiukentuva kuntatalous

Mihin kunnalla on varaa?

Osa arvokeskustelua: Mitkä palvelut kunnan on järjestettävä, oli taloudellinen tilanne mikä tahansa?

Kunta tai kuntayhtymä voi valita, miten se järjestää vastuullaan olevat välttämättömät peruspalvelut; ne voidaan joko tuottaa itse tai hankkia ulkopuolisilta palveluntarjoajilta. Tuottamistapoja on monia. Kun kunta hankkii palveluita ulkopuolisilta, vaihtoehtoja ovat ostopalvelu ja palveluseteli. Palveluvelvoite voi liittyä ainoastaan ostopalvelutoimintaan. (kuva s. 11)

Palveluvelvoitemenettely on keino, jota kunta voi käyttää ostopalvelun hankkimisessa silloin, kun hankintalain mukainen kilpailuttaminen ei onnistu (palveluntuottajia ja markkinatarjontaa ei ole kilpailuksi asti, esim. on vain yksi tuottaja). Palveluvelvoitteella kunta voi tässä tilanteessa turvata järjestämisvastuullaan olevan palvelun.

Palveluvelvoitteen käyttö rahoitetaan normaaliin tapaan kunnan varoista. Kunnan tulee huomioida palveluvelvoitetta koskevat sopimukset vuosittaisessa talousarvioissaan kuten muidenkin ostopalvelujen osalta. Palveluvelvoitteen käyttö ei siis tuo kunnalle lisää rahaa tai muutakaan mahdollisuutta rahoittaa toimintaa eri tavalla.

Palveluvelvoitteesta maksettava kompensatio

Kunta maksaa palveluvelvoitteen saajalle taloudellista kompensatiota. Komission SGEI-päätös sisältää korvauksen laskemisperusteet sekä ylikompensatiokiellon. Korvauksen määrä ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen palveluvelvoitteen täyttämistä aiheutuvien nettokustannusten kattamiseksi mukaan lukien kohtuullinen voitto. Kompensatio maksetaan aina kunnan omista varoista ja se tulee huomioida kunnan talousarviossa.

Kunta voi valita, miten
välttämätön peruspalvelu
tuotetaan

**Kunta tai
kuntayhtymä
tms tuottaa itse**

- **Kunta tuottaa itse**
- **Kunnat tuottavat yhdessä**
  - isäntäkunta
  - vastuukunta
  - kuntayhtymä

Kunnallisen ja yksityisen toiminnan välimaastossa:

- **Kunnallinen liikelaitos**
- **Kunnallinen osakeyhtiö**

**Kunta ei
tuota itse,
mutta järjestää**

- Kunta ostaa palvelun tuotannon
- **ostopalveluna**
    - yrityksiltä
    - järjestöiltä
- Kunta maksaa osan palvelun hinnasta asiakkaalle annetulla
- **palvelusetelillä**
  - **Palveluvelvoite (SGEI):**

Kunta antaa palveluvelvoitemenettelyssä palveluntuottajalle palveluvelvoitteen ja maksaa korvausta palvelun tuottamisesta

markkinat toimivat

markkinat eivät toimi

**Kunta ei tuota
eikä järjestä**

Palvelut, jotka eivät kuulu kunnan toimialaan

Kunta ei voi antaa valtiontukea, ellei palvelu kuulu kunnan toimialaan

Palveluvelvoitemenettelyn käyttö – valmistelijan muistilista

1) Selvitä markkinatilanne

Ennen kuin palveluvelvoitetta voidaan käyttää, tulee aina ensin kartoittaa kyseisen palvelun markkinatilanne eli se, toimivatko markkinat. Onko markkinoilla useita palveluntuottajia, jotta syntyy kilpailua vai onko niitä vain muutama tai yksi? Entä täyttävätkö nämä palveluntuottajat kunnan asettamat kriteerit (esim. kohtuuhintaisuus, saavutettavuus)? Nykyhetken tilanteen tarkastelu ei aina riitä, vaan potentiaalisilta palveluntuottajilta kannattaa tiedustella, aikovatko he tulevaisuudessa (esimerkiksi 3–5 vuoden sisällä) tuottaa tarvittavia palveluja.

Markkinatilannetta voi selvittää esimerkiksi käyttämällä avointa kuulemismenettelyä kunnan verkkosivustolla tai ammattilehdessä, pyytämällä ulkopuolisen asiantuntijan arvion markkinatilanteesta tai julkaisemalla markkinakartoitusta koskevan ilmoituksen julkisten hankintojen ilmoittamisportaalissa, HILMAssa.

Jos markkinoita ei ole, vallitsee markkinapuute. Joskus tämä todetaan myös tilanteessa, jossa hankintalain mukaisessa kilpailutuksessa ei ole saatu lainkaan tarjouksia tai alalla on vain yksi toimija, joka voi käytännössä määrittää hintatason. Tällöinkin vaihtoehtona voi olla suorahankinnan sijaan palveluvelvoitteen käyttö, edellyttäen, että palveluvelvoitteen edellytykset muutoin täyttyvät. Tällöin on mahdollista välttyä ylikompensaation ja myös joissakin tilanteissa laittoman valtiontuen maksamiselta.

Suorahankinta

Suorahankinnalla tarkoitetaan hankintalain (laki julkisista hankinnoista, 348/2007) 27 ja 28 §:issä tarkoitettua hankintaa. Suorahankinnalle täytyy aina olla lainmukainen peruste. SGEI sääntelyn tai palveluvelvoitteen käyttäminen ei ole lainmukainen peruste suorahankinnalle.

Hankintalain mukaisen menettelyn käyttöä pelkästään markkinoiden testaamistarkoituksessa ei kuitenkaan tule käyttää ensisijaisena markkatilanteen selvittämiskeinona. Markkinatilanteen selvittämisen vaiheessa on hyvä pitää mielessä, että tässä vaiheessa ei vielä valita tulevaa palveluvelvoitteen saajaa, vaan vasta selvitetään markkinoiden toimivuutta.

Mikäli selvityksen aikana todetaan, että toimijoita on monia ja markkinat toimivat, voidaan palvelu hankkia tavanomaisesta hankintalain mukaista hankintamenettelyä käyttämällä. Mikäli taas tuottajat ovat harvassa ja markkinat eivät toimi, voidaan käyttää palveluvelvoitetta. Sen jälkeen katsotaan tapauskohtaisesti käytetäänkö palveluvelvoite 1:stä vai 2:sta.

2) Selvitä menettely

Palveluvelvoite voidaan myöntää kahdella erilaisella menettelytavalla: hankintalain mukaisella kilpailuttamisella (1) tai muulla avoimella ja syrjimättömällä menettelyllä (2).

Jos palveluvelvoite täyttää hankintalain mukaisen hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen määritelmän, tulee menettelytavaksi 1. Jos kyseessä on enemmän avustusluonteinen menettely, tulee menettelytavaksi 2. Sen määrittely, onko kyseessä hankintalain soveltamisalan piiriin kuuluva sopimus vai avustus, voi olla joskus hankalaa. Sopimuksen erottaa avustuksesta yleensä se, että se sisältää useita yksityiskohtaisia ehtoja, joiden täyttämistä voidaan vaatia viime kädessä yleisessä alioikeudessa.

Palveluvelvoitteeseen myönnettyt avustukset on myös erotettava kuntien myöntämistä ns. yleisavustuksista, jotka suuntautuvat enemmän avustuksen saajan yleiseen toimintaan (kunta ei määrää tarkasti avustuksen käyttökohdetta), kun taas palveluvelvoitteeseen kohdistuva avustus on suunnattu vain tiettyyn palvelukokonaisuuteen (ks. kuvio s. 15).

Vaihtoehto 1:

Palveluvelvoitteen antaminen kilpailutetaan hankintalain mukaisesti. Hankintasopimuksessa tulee huomioida palveluvelvoitetta koskevat erityisehdot (ks. jäljempänä kohta 3). Nämä erityisehdot (esimerkiksi korvauksen laskentaperusteet) ja palveluvelvoitetta koskevat keskeiset oikeusohjeet on huomioitava jo tarjouspyynnössä.

Vaihtoehto 2:

Palveluvelvoitteen antaminen tehdään käyttämällä avointa ja syrjimätöntä menettelyä. Se ilmoitetaan avoimesti haettavaksi ja hakuilmoituksessa kerrotaan palveluvelvoitetta koskevat erityisehdot (ks. jäljempänä kohta 3). Palveluntuottajat voivat jättää hakemuksensa määräaikaan mennessä. Hakemuksista valitaan palveluntuottaja/t ennalta ilmoitetuilla kriteereillä ja lopuksi valinnasta tehdään kirjallinen avustuspäätös.

3) Tee kirjallinen toimeksianto

Palveluvelvoite on annettava kirjallisesti ja siinä tulee määritellä palvelun tuottamisen ja korvauksen määräytymisen keskeiset ehdot. Näitä ovat esimerkiksi palveluvelvoitteen sisältö, kesto (huomioiden mahdollisesti SGEI-päätöksestä tuleva 10 vuoden rajoitus, ks. edellä kohta SGEI-lainsäädäntö), alue, korvausmekanismi sekä valvontaa, avoimuutta, eriytettyä kirjanpitoa ja raportointia koskevat ehdot.

Valitulle palveluntuottajalle on annettava nimenomainen kirjallinen toimeksianto, joka voi oikeudelliselta luonteeltaan olla avustuspäätös tai hankintasopimus riippuen siitä, minkä tyyppisestä järjestelystä on kyse. Palveluvelvoitetta voidaan tarvittaessa täsmentää toimeksiantokauden kuluessa ja siinä voidaan ottaa huomioon muitakin yksityiskohtia, kuten laatuvaatimuksia.

Jos palveluvelvoite on luonteeltaan avustus, tulee kunnan tehdä hakijan hakemuksesta avustuspäätös, jossa yksilöidään avustuksen myöntämisen keskeiset ehdot ja perusteet. Päätöksessä tulee myös mainita, minkä palveluvelvoitetta koskevan oikeusohjeen (komission SGEI-päätös, yleinen tai SGEI de minimis -tukiasetus) perusteella toimeksianto tehdään.

4) Seuraa ja raportoi

Palveluvelvoitetta saattaa koskea raportointivelvoite komissiolle (ks. edellä termi SGEI-lainsäädäntö) riippuen sen kohteesta ja koosta. Asia kannattaa selvittää jo menettelyvaiheessa ja huomioida kirjallisessa toimeksiannossa. Palveluvelvoitteen toteutumista on myös valvottava samalla tavalla kuin muitakin ostopalveluita tai ulkoistettuja toimintoja.

Kartoitetaan kyseisen palvelun **markkinatilanne**

Toimivatko markkinat?
Onko mahdollista, että kyseinen palvelu
synnyttää markkinatarjontaa?

Palveluvelvoite 2:n ja
kuntien järjestöille
maksamien avustusten
välillä on ero.
Palveluvelvoite-
menettelyssä
määritellään palvelun
sisältö hyvin tarkasti.

**KYLLÄ,
markkinat
toimivat**

Tavanomainen
kilpailutus ja
hankinta-
prosessi

**HANKINTA-
LAKI**

**EI,
markkinat
eivät toimi**

Hankintalain
mukainen
kilpailutus
SGEI:n
vaatimukset
huomioiden

↓
Hankinta-
sopimus

**PALVELU-
VELVOITE 1**

**EI,
markkinat
eivät toimi**

Avustus-
luonteinen
menettely

↓
Avoin ja
syrjimätön
ilmoitus ja
menettely

↓
Palvelun-
tuottajat voivat
ilmoittautua

**PALVELU-
VELVOITE 2**

Kuntien
yleisavustukset
järjestöille

↓
Tällöin kunta
ei voi eikä saa
määritellä
järjestön
toiminnan
tai järjestön
tuottamien
palvelujen
sisältöä

**YLEIS-
AVUSTUS**

Palveluvelvoite

(1.5.2015 voimaan tulevan kuntalain 131§)

Kunta voi antaa määräaikaisen palveluvelvoitteen kunnan asukkaiden hyvinvoinnin kannalta tarpeellisten palvelujen turvaamiseksi kilpailutilanteessa markkinoilla toimivalle palveluntuottajalle, jos markkinoiden toiminta on puutteellista. Ennen palveluvelvoitteen antamista kunnan on selvítettävä, toimivatko markkinat riittävästi.

Palveluvelvoite on annettava kirjallisesti ja siinä tulee määritellä palvelun tuottamiseen ja korvauksen määräytymiseen liittyvät keskeiset ehdot. Palvelun turvaamiseksi maksettavissa korvauksissa on lisäksi otettava huomioon, mitä Euroopan komission yleistä taloudellista etua koskeissa valtioneuvoston päätöksissä säädetään.

Palveluntuottaja on valittava avoimessa ja syrjimättömässä menettelyssä. Jos palveluvelvoite täyttää julkisista hankinnoista annetussa laissa säädetyn hankintasopimuksen tai käyttöoikeussopimuksen määritelmän, palveluntuottajan valinnassa on noudatettava mainitun lain mukaista menettelyä.

Palveluvelvoitemenettelyyn osallistuminen

– palveluntuottajan muistilista

1) Miten osallistut: Markkinakartoitus

Palveluvelvoitteen antajan (tässä kunnan) on selvitettävä vallitseva markkinatilanne ennen palveluvelvoitemenettelyyn ryhtymistä. Ilmoitus markkinakartoituksen tekemisestä voi olla nähtävillä esimerkiksi kunnan omalla verkkosivustolla tai alan ammattilehdessä tai siitä voidaan julkaista ilmoitus julkisten hankintojen sähköisessä ilmoittamisportaalissa, HILMAssa. Tällöin ilmoituksessa on usein otsikossa tieto siitä, että kyseessä on markkinakartoitus tai tietopyyntö.

Jos potentiaalisena palveluntuottajana huomaat, että meneillään on markkinakartoituskysely ja olet kiinnostunut tuotteesta tai yritykselläsi olisi mahdollista tuottaa palvelua kunnan esittämien reunaehdoin, ilmoita toiminnastasi kunnalle. Kerro kunnalle avoimesti toimintasi kapasiteetista, toiminta-alueestasi sekä toiminnastasi muutoin. Lisäksi jos olet suunnitellut laajentavasi toimintaasi uudelle alueelle, jota markkinakartoitus koskee, ilmoita tästäkin kunnalle. Kerro tällöin myös laajentamisen aikatauluista ja muista reunaehdoista.

Markkinakartoituksen jälkeen kunta harkitsee, onko palveluvelvoitteen antamiselle edellytyksiä. Joskus markkinakartoitus saattaa johtaa siihen, että palvelukokonaisuus kilpailutetaan hankintalain mukaisesti ja joskus siihen, että aloitetaan palveluvelvoitemenettely. Markkinakartoitukseen osallistuminen ei takaa kuitenkaan sitä, että yrityksesi automaattisesti saisi palvelukokonaisuuden itselleen, vaan palveluvelvoite annetaan aina palveluvelvoitemenettelyssä (ks. kohta 2).

Yhteistyö markkinakartoitusvaiheessa on kuitenkin tärkeää, sillä se auttaa myös kuntaa määrittelemään palvelukohteen tarkemmin (hankintalain asettamissa rajoissa) ja se auttaa kuntaa hahmottamaan vallitsevan markkinatilanteen.

2) Palveluvelvoitemenettely: hankintalain mukainen tarjouskilpailu tai ilmoittautuminen

Palveluvelvoite annetaan palveluvelvoitemenettelyssä. Palveluvelvoitemenettelyn erilaisia malleja on kuvattu edellä valmistelijan muistilistassa (ks. s. 15).

Jos palveluvelvoite annetaan tavallisessa hankintalain mukaisessa hankintamenettelyssä, sitovat sitä normaalit hankintalain menettelysäännöt. Hankintalain mukaiset hankintailmoitukset on julkaistava julkisten hankintojen sähköisessä ilmoittamisportaalissa, HILMAssa.

Jos palveluvelvoite annetaan avoimella haulla, tulee annetuissa palveluntuottajien ilmoittautumisissa noudattaa hakuilmoituksessa kerrottuja menettelysääntöjä ja määräaikoja. Tällaiset hakuilmoitukset voidaan julkaista esimerkiksi kunnan omilla verkkosivuilla.

3) Palveluvelvoite annetaan hankintasopimuksella tai hallintopäätöksellä

Palveluntuottajalle annettu palveluvelvoite syntyy vasta lopullisesti allekirjoitetulla hankintasopimuksella tai tehdyllä avustuspäätöksellä. Palveluntuottajan kannalta on keskeistä tietää velvoitteet ja vastuut, joita sopimus- tai avustuskaudelle asetetaan. Ehdosta ei yleensä voi neuvotella jälkikäteen, joten jo palveluvelvoitemenettelyyn osallistuessa on hyvä tarkistaa ja käydä läpi keskeiset sopimus- tai avustusehdot.

4) Toiminta sopimus- tai avustuskauden aikana

Palveluvelvoitetta koskevasta EU:n lainsäädännöstä johtuen palveluvelvoitetta koskevaan sopimus- tai avustuskauteen voi liittyä erityisiä huomioitavia seikkoja. Yksi näistä on esimerkiksi eriytettyä kirjanpitoa koskeva velvollisuus, joka tarkoittaa sitä, että yrityksen on laadittava erilliskirjanpito palveluvelvoitetta koskevien palveluiden ja mahdollisesti muutoin tuottamiensa palveluiden osalta. Eriytetyn kirjanpidon vaatimuksista säädetään ns. avoimuuslaissa (19/2003). Erilliskirjanpidon velvoitteen yksityiskohtia kannattaa kysyä tarvittaessa palveluvelvoitteen antajalta (kunnalta).

Palveluvelvoitteella annetun palvelun tuottaminen ei muutoin eroa yrityksen normaalista palvelutoiminnasta. Sopimus- tai avustuskauden aikaisessa toiminnassa toimitaan kilpailutuksessa tai avustuksen myöntämisvaiheessa ilmoitettujen reunaehtojen mukaan.

Kohtuullinen voitto

Palveluvelvoitteen saaja on oikeutettu saamaan kohtuullista voittoa toiminnastaan. Komission SGEI -päätöksessä on todettu, että ”kohtuullisella voitolla tarkoitetaan sitä pääoman tuottoastetta, jota keskivertoyritys edellyttäisi harkitessaan yleishyödyllisen taloudellisen palvelun tuottamista koko toimeksiannon keston ajan, ottaen huomioon riskin suuruus.” Viranomaisen voi kohtuullista voittoa määrittäessään ottaa käyttöön myös kannustinperusteita, jotka voivat liittyä tuotetun palvelun laatuun ja tuotannon tehokkuuteen.

Palveluelvoitteen käyttö

Palveluelvoitteen käyttö Suomessa

Palveluelvoitetta voidaan käyttää niin paikallisella, alueellisella kuin valtakunnallisella tasolla välttämättömien peruspalveluiden turvaamiseksi. Suomessa on tähän mennessä käytetty SGEI-määrittelyä ja palveluelvoitetta lähinnä valtion tasolla. Alle on listattu palveluita, joihin palveluelvoitetta on Suomessa viimeisimmän maaraportin mukaan käytetty.

Liikenneyhteysien turvaaminen

- luotsaus Saimaan vesistöalueilla – Finnpilot Pilotage Oy
- Suomen valtion vesiväyläpalvelujen määräaikainen turvaaminen – Meritaito Oy
- ilma- ja meriliikenneyhteysien turvaaminen (Ahvenanmaa)

Sosiaalinen asuntotuotanto

- korkotukilainat sosiaaliseen asuntotuotantoon
- avustukset erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi
- sosiaalinen asuntotuotanto (Ahvenanmaa)

Muut SGEI-palvelut

- sähköhuollon varmistaminen – Tunturiverkko Oy
- yrittäjyyden edistämistä koskevat asiantuntija- ja neuvontapalvelut – Finpro Oy

Helsingin kaupunkia koskevassa ratkaisussa KHO:2013:53 tarkasteltiin järjestelyä, jossa kaupunki oli päättänyt hankkia kolmansilta osapuolilta pitkäaikaisasunnottomien asumispalveluja antamalla palveluelvoitteen ilman hankintalain mukaista kilpailutusta. KHO katsoi, että järjestelyssä olisi tullut noudattaa hankintalakia. Palveluelvoitteeseen liittyviä menettelyjä tai niiden arviointia ratkaisu ei sisältänyt.

Palveluvelvoitetta voidaan soveltaa moniin muihinkin palveluihin kuin tässä mainittuihin. Periaatteessa kaikkiin julkisen sektorin vastuulla oleviin välttämättömiin taloudellisiin peruspalveluihin voidaan soveltaa palveluvelvoitetta aina silloin kun julkinen sektori ei itse tuota sitä ja kun markkinat eivät toimi.

Kuntatasolla palveluvelvoitetta on Suomessa käytetty toistaiseksi hyvin vähän. Ainoastaan kaksi kuntaa, Helsinki ja Espoo, ovat tähän mennessä hyödyntäneet sitä palvelutuotannossaan. Vähäisen käytön syynä on ollut muun muassa se, että menettelyä ei tunneta, ja toisaalta se, että sitä on pidetty juridisesti vaikeaselkoisena ja hallinnollisesti raskaana tapana järjestää palveluja.

Sekä Helsingissä että Espoossa palveluvelvoite (SGEI-menettely) koski pitkäaikaisasunnottomien asumispalveluita.

Espoossa pitkäaikaisasunnottomien asumispalvelut toteutettiin palveluvelvoitteen avulla. Palveluvelvoitteen sisältönä oli päihdeongelmaisten palveluasuminen ja tehostettu tukiasuminen sekä pitkäaikaisasunnottomien keskitetty tukiasuminen. Päihdeongelmaisten palveluasuminen järjestämiseen ilmoittautui kolme toimijaa. Kaksi niistä suljettiin menettelyn ulkopuolelle, koska ne eivät täyttäneet ilmoituksessa olevia ehtoja. Palveluvelvoite annettiin jäljelle jääneelle yleishyödylliselle säätiölle, joka täytti ehdot. Pitkäaikaisasunnottomien keskitetyn tukiasuminen järjestämiseen ilmoittautui puolestaan kaksi palveluntarjoajaa, jotka täyttivät palvelukuvauksen mukaiset vaatimukset. Siitä järjestettiin hankintalain mukainen tarjouskilpailu. (STM 2014)

Palveluvelvoitteen käyttö EU-maissa

EU-esimerkit voivat näyttää suuntaa miten ja millaisiin palveluihin palveluvelvoitetta voitaisiin myös meillä Suomessa käyttää. Yhteiskunta ja palvelujen järjestämisen tavat ovat erilaiset eri maissa. Se määrää mitkä välttämättömät peruspalvelut katsotaan taloudellisiksi ja mihin palveluvelvoitemenettelyä voidaan käyttää. Muiden maiden esimerkkejä ei siis voida suoraan soveltaa meillä.

EU-maissa palveluvelvoitetta on käytetty erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon alalla sekä liikenne- ja infrastruktuuripalveluissa. Lisäksi löytyy esimerkkejä kulttuuripalveluista sekä joitakin muita palveluita. (ks. lista alla).

Sosiaaliala ja terveydenhuolto:

- Ensiapupalvelut
- Ensiapu ja sairaankuljetuspalvelut
- Lääkäripalvelut sairaalaympäristössä tai sen ulkopuolella
- Avustukset edullisempaan vuokra-asumiseen
- Avustukset edullisempaan asumiseen vanhuksille, vammaisille tai sosiaalisesti heikommassa asemassa oleville perheille
- Sosiaalinen asuntotuotanto
- Julkiset työllisyystuet

Kulttuuri

- Kulttuuri-instituutiot
- Aikuiskoulutus
- Turismi

Liikenne ja infrastruktuuri

- Kaasu ja vesihuolto
- Yhteysalusliikenne
- Saariston lentoliikenne
- Liikenneinfrastruktuurin ylläpito
- Postipalvelut
- Julkinen liikenne
- Jätehuolto
- Kaatopaikat
- Avustukset infrastruktuuriin/ympäristörakentamiseen, joka liittyy sosiaaliseen asuntotuotantoon

Muita

- Teknologian ja talouden edistäminen

(Kull 2013, 24)

Sosiaalialalla ja terveydenhuollossa palveluvelvoitetta on EU-maissa (esim. Belgia, Ranska, Saksa, Tšekki) käytetty erityisesti sairaalapalveluihin ja sosiaaliseen asuntotuotantoon. Liikenne- ja infrastruktuuripalveluissa palveluvelvoitetta on yleisimmin käytetty satamien ja lentokenttien toiminnan (esim. Viro, Ranska) sekä lento- tai meriliikenteen turvaamiseen (esim. Iso-Britannia, Espanja).

On vaikea sanoa, missä määrin palveluvelvoitetta on paikallisella tasolla EU-maissa käytetty, koska tietoa on hyvin niukasti saatavilla. Tällä tietoa kuitenkin ainakin Tšekistä ja Alankomaista löytyy paikallisia esimerkkejä. Tšekissä palveluvelvoitetta on sovellettu monipuolisesti hallinnon eri tasoilla. Kunnallisella tasolla sitä on käytetty muun muassa sairaaloihin ja sosiaaliseen asuntotuotantoon, ja yritysten osalta muun muassa vanhainkoteihin ja pakolaiskeskuksiin sekä museoiden, kirjastojen ja teattereiden toimintaan. Alankomaissa yksi kunta on käyttänyt palveluvelvoitetta kulttuuripalvelujen tuottamiseen ja kaksi kuntaa on soveltanut sitä nopeiden tietoliikenneyhteyksien rakentamiseen.

Palveluvelvoitemenettelyä Alankomaissa

Heeze-Leenden kunta sovelsi palveluvelvoitemenettelyä nopean tietoliikenneverkon (NGA network) rakentamiseen. Kunta järjesti hankkeesta kilpailutuksen, joka epäonnistui. Markkinoilta ei löytynyt yhtään operaattoria, joka olisi tarjonnut verkon rakentamista kunnan asettamilla ehdoilla (mm. saatavuus koko kunnan alueella sekä kohtuuhintaisuus). Kilpailutuksella kunta halusi varmistaa sen, että markkinat eivät toimi. Hanketta lähdettiin lopulta toteuttamaan osuuskunnan avulla. Asukkaat perustivat osuuskunnan julkisen tuen (kunta ja provinssi) avulla. Sen tarkoituksena on rahoittaa, toteuttaa ja ylläpitää nopeat tietoliikenneyhteydet kunnan alueella. Osuuskunnan rahoittajia ovat: asukkaat, Noord Brabantin provinssi, Heeze-Leenden kunta sekä yksityiset investoijat kuten RABObank. (Teeven 2012; 2015)

Waalren kunta sovelsi palveluvelvoitemenettelyä sopimuksessa KTWaalren (Foundation Cable Waalre) varmistukseen, että jokaisessa kunnan kotitaloudessa on lähitulevaisuudessa saatavissa korkean kapasiteetin tietoliikenneyhteydet (NGA network). Yhtenä syynä hankkeelle ja palveluvelvoitteen käytölle oli se, että kaikki kunnan asukkaat voisivat hyötyä Waalren sijainnista Brainport-alueella (yksi Euroopan High Tech alueista). Toisena syynä oli kunnan palvelujen kohtuuhintaisuus asukkaille; tarjoamalla digitaalista informaatiota ja palveluja, kunnan on mahdollista alenuttaa palvelukustannuksia. KTWaalrella oli hankkeen aloittamiseen riittävästi omaa rahaa, mutta myöhemmin se on saanut rahoitusta myös Noord Brabantin provinssilta. (Teeven 2012; 2015)

Miten ja milloin palveluvelvoitetta voitaisiin käyttää maaseudulla

**Lähtökohta palveluvelvoitteen käytölle voisi olla seuraava:
Jos kunnassa katsotaan, että tuolla kulmalla on järjestettävä tietty asukkaiden hyvinvoinnin turvaamisen kannalta tarpeellinen palvelu, jota ei kuitenkaan ole mahdollista hankkia toimivilta markkinoilta, niin siinä voitaisiin käyttää palveluvelvoitetta.**

Palveluvelvoitetta voidaan käyttää välttämättömien taloudellisten peruspalveluiden turvaamisessa aina silloin kun julkinen sektori ei itse tuota palvelua ja kun markkinat eivät toimi.

Maaseudulla markkinaehtoinen, kaupallinen palvelutuotanto voi olla joko heikosti kannattavaa tai kokonaan kannattamatonta johtuen pitkistä etäisyyksistä ja harvasta asutuksesta. Tästä syystä palveluntuottajia on usein vähän eikä kilpailu toimi.

Lisäksi yhden kunnan alueella saattaa olla sekä tiivisti että harvaan asuttuja alueita. Näillä alueilla markkinatilanne saattaa poiketa toisistaan jolloin kunnassa tarvitaan sekä normaalia kilpailutusta että palveluvelvoitemenettelyä saman palvelun tuottamiseen.

Palveluvelvoitetta voidaan käyttää myös muiden erityisryhmien kuten vammaisten sekä päihde- ja mielenterveysongelmaisten palveluiden järjestämisessä.

Ikäihmisten kotiin tuotavat palvelut

Maaseudulla kotiin tuotavien palveluiden järjestäminen on haastavaa, erityisesti mitä harvemmin asutusta alueesta on kyse. Vanhusten kotihoito on kunnille kuntakeskuksesta vietyinä kalliista ja aikaa vievää, koska asiakkaat sijaitsevat kaukana ja hajallaan. Yritysmäisen palvelutuotannon kannattavuus on näissä olosuhteissa heikkoa, niinpä maaseudulla on usein vain vähän markkinatarjontaa sosiaali- ja terveystaloudissa. Kilpailusta ei voi puhua etenkin kylä- ja paikallistasolla.

Palveluvelvoitteen käyttö voi tulla kyseeseen, kun kunnalla on esimerkiksi kotipalvelun järjestämisvastuu, mutta se ei itse tuota palvelua, ja mikäli kyseisen palvelun yritysmäinen tuotanto on kannattamatonta eikä mahdollisia tuottajia ole kuin yksi tai muutama.

Usein tässä tilanteessa mahdollinen palveluntuottaja maaseudulla on pieni järjestö tai yritys, jonka päätavoitteena ei ole voiton maksimointi vaan palveluiden turvaaminen paikallislähtöisesti.

Laajakaista mahdollistaa sähköiset palvelut.

Laajakaista

Nopeat ja toimivat tietoliikenneyhteydet ovat välttämätön peruspalvelu tämän päivän yhteiskunnassa. Sekä julkiset että yksityiset palvelut siirtyvät yhä enenevässä määrin verkkoon. Kun yhteiskunnan palveluja siirretään verkkoon, on erityisen perusteltua että kaikilla kansalaisilla on saatavilla riittävän nopea ja kohtuuhintainen laajakaista. Lisäksi yhteiskunnan olisi tavalla tai toisella turvattava vähävaraisimpien asukkaiden mahdollisuudet verkon hyödyntämiseen.

Maaseudulta löytyy paljon katvealueita nopeissa tietoliikenneyhteyksissä. Niitä ei saada tuotettua sinne markkinaehtoisesti, koska operaattorit eivät ole kiinnostuneita niistä heikon kannattavuuden takia. Näitä alueita on yritetty saada katettua Laajakaista kaikille 2015 -hankkeen avulla, mutta toteutuksessa ollaan jäämässä huomattavasti alle alkuperäisen tavoitteen. Laajakaistan kohdalla on eriarvoisuutta asukkaiden kesken erityisesti maaseudulla.

Jos kunnalla on vastuu riittävän nopean ja kohtuuhintaisen laajakaistan järjestämisestä kunnan koko väestölle, palveluvelvoitteen käyttö voisi tulla kyseeseen nimenomaan harvaan asutuilla alueilla, joissa kaupallinen tuotanto ei kannata. Esimerkiksi Alankomaissa kaksi kuntaa (ks. s. 24) on käyttänyt palveluvelvoitetta nopeiden tietoliikenneyhteyksien rakentamiseen turvatakseen kaikille asukkaille riittävän nopeat ja kohtuuhintaiset tietoliikenneyhteydet.

Kyläkauppa monipalvelupisteenä

Yksi keino turvata palveluita maaseudulla on monipalvelupiste. Luontevana monipalvelupisteenä voi olla esimerkiksi kyläkoulu, kylätalo tai kyläkauppa. Kyläkauppa voi olla siinä mielessä toimiva ratkaisu, että sen kautta voidaan tarjota monipuolisesti erilaisia yksityisiä ja julkisia palveluita.

Palveluvelvoitteen käyttö monipalvelupisteenä toimivassa kyläkaupassa voisi tulla kyseeseen niiden kunnan järjestämisvastuulla olevien palveluiden kohdalla, joita kunta ei itse tuota alueella, ja joissa yritysmäistä palvelutuotantoa ei heikosta kannattavuudesta johtuen ole.

Näitä palveluita voisivat olla esimerkiksi kunnan järjestämä ateriapalvelu ikäihmisille, ostosten koonti ja kuljetus osana kotipalvelua, kunnan palveluista tiedottava sähköinen näyttötaulu sekä nettipiste sähköisten julkisten palvelujen saamiseksi.

Monipalvelupiste turvaa lähipalveluita maaseudulla.

Palveluvelvoite – myyttejä ja faktoja

Väite: Palveluvelvoite tuo lisää rahaa valtiolta kunnille.

✓ **Myytti:** Palveluvelvoitemenettelyssä annettavat palvelut rahoitetaan normaaliin tapaan kunnan omasta kassasta, ks. sivu 10.

Väite: Palveluvelvoite on mahdollisuus ohittaa hankintalain mukainen kilpailutusmenettely.

✓ **Myytti:** Palveluvelvoite ei ole suorahankintakeino, ks. sivut 12–15.

Väite: Palveluvelvoite tuo lisää rahaa palveluntuottajille.

- / - **Fakta:** Kunta maksaa normaaliin tapaan palveluvelvoitteella toteutettavista palveluista. Kuitenkin palveluntuottajalle maksettavan korvauksen pitää mahdollistaa kohtuullinen voitto ja korvausta rajoittaa ylikompensaatiokiello, ks. sivut 10 ja 19.

Väite: Järjestöjen palvelut voidaan aina turvata palveluvelvoitteella.

✓ **Myytti:** Jos järjestön toiminta on luonteeltaan taloudellista ja se on halukas tuottamaan kunnan tarvitsemia palveluita markkinapuutetilanteessa, voidaan sille antaa palveluvelvoite. Yleishyödyllinen toiminta ei ole automaattinen palveluvelvoitteen antamisen peruste.

Lähdeluettelo

- Brainport Region Eindhoven. 2015. Saatavilla netissä: <http://www.brainport.nl/en>
- Euroopan komissio. 2012. Komission tiedonanto Euroopan unionin valtiontukisääntöjen soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta myönnettävään korvaukseen. Saatavilla netissä:
[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012XC0111\(02\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012XC0111(02)&from=EN)
- Euroopan komissio. 2012. Komission päätös Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen. Saatavilla netissä:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012D0021&from=EN>
- Euroopan komissio. 2012. Komission tiedonanto Julkisesta palvelusta maksettavana korvauksena myönnettävää valtiontukea koskevat Euroopan unionin puitteet (2011). Saatavilla netissä:
[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012XC0111\(03\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012XC0111(03)&from=EN)
- Euroopan komissio. 2012. Komission asetus (EU) N:o 360/2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille myönnettävään vähämerkityksiseen tukeen. Saatavilla netissä:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012R0360&from=EN>
- European Commission 2013. SGEI Decision 2011 Report. Saatavilla netissä:
http://ec.europa.eu/competition/state_aid/public_services/2009_2011/netherlands1_en.pdf
- European Commission 2013. Report on the implementation of Commission Decision of 28 November 2005 on the application of Article 86(2) of the EC Treaty to State aid in the form of public service compensation granted to certain undertakings entrusted with the operation of services of general economic interest (2005/842/EC). Saatavilla netissä:
http://ec.europa.eu/competition/state_aid/public_services/2009_2011/czech_republic_en.pdf
- European Commission 2013. UK Government report on aid granted for SGEI 2009-11. Saatavilla netissä:
http://ec.europa.eu/competition/state_aid/public_services/2009_2011/uk_en.pdf
- European Commission 2013. State Aid Services of General Economic Interest Commission Decision 2005/842 of 28 November, Article 8: Tri-annual Report 2009-2011. Saatavilla netissä:
http://ec.europa.eu/competition/state_aid/public_services/2009_2011/spain1_en.pdf
- European Commission 2013. Services of General Economic Interest: report submitted pursuant to the decision of 28 November 2011. Saatavilla netissä:
http://ec.europa.eu/competition/state_aid/public_services/2009_2011/estonia_en.pdf
- European Commission 2013. France – Rapport sur les compensations de services d'intérêt économique général: mise en oeuvre de la décision de la Commission européenne du 28 novembre 2005 SGEI decision Report 2009-2011. Saatavilla netissä:
http://ec.europa.eu/competition/state_aid/public_services/2009_2011/france_fr.pdf

- Kettunen, M. 2013. Maaseudun SGEI-palveluiden perustelut ja tarve kansalaisnäkökulmasta. Teoksessa Vihinen, H. & Moilanen, H. (toim.) Maaseudun palvelut valinkauhassa – Markkinoiden toimivuus ja SGEI. MTT Raportti 81.
- Kull, M. 2013. Services of General Economic Interest in the European Union – Definitions, Terminology and Sub-regional Perspectives. Teoksessa Vihinen, H. & Moilanen, H. (toim.) Maaseudun palvelut valinkauhassa – Markkinoiden toimivuus ja SGEI. MTT Raportti 81.
- Kuntalaki (hyväksytty 13.3.2015, HE 268/2014, ei vielä säädösnumeroa oppaan mennessä painoon)
- Laki eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta (19/2003)
- Laki julkisista hankinnoista (348/2007)
- Päivittäistavarakauppa ry. 2015. Saisiko olla yksityisiä ja julkisia lähipalveluita kyläkaupasta? Keskustelualoite kuntien, yritysten ja asukkaiden palveluyhteistyön kehittämiseksi. Saatavilla netissä:
http://www.pty.fi/fileadmin/user_upload/tiedostot/Julkaisut/Esitteet/Kyläkauppaesite_web.pdf
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2014. Sosiaali- ja terveysalan järjestöjen toimintaedellytysten kehittämistyöryhmän raportti. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2014:4. Saatavilla netissä:
http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=9882185&name=DLFE-29042.pdf
- Teeven, H. 2012. Next Generation Access networks and SGEI – A study on possible conditions to be set by local government to realise NGA-networks to improve social cohesion and territorial cohesion by applying SGEI. University of Technology Eindhoven. Saatavilla netissä:
http://alexandria.tue.nl/extra2/afstversl/tm/Teeven_2013.pdf
- Teeven, H. sähköpostit 24.2.2015 ja 25.2.2015 koskien Heeze-Leenden ja Waalren kuntien tietoliikenne-esimerkkejä.
- Työ- ja elinkeinoministeriö. 2014. Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluita (SGEI) koskeva komission SGEI-päätöksen mukainen maaraportti 2012–2013. Saatekirje 11.6.2014.
- Vahtera, E. 2013. Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluita (SGEI) koskeva sääntely. ppt-esitys.
- Vihinen, H. & Moilanen, H. (toim.) 2013. Maaseudun palvelut valinkauhassa – Markkinoiden toimivuus ja SGEI. MTT Raportti 81. Saatavilla netissä:
<http://www.mtt.fi/mtrraportti/pdf/mtrraportti81.pdf>

